

Uudistunut RDA Äänikirjat Soveltamisprofiilin esittely

Uudistunutta RDA:ta esittelevä koulutus

21.11.2023

Martin Engberg

RDA-koulutukset 2023

- Tavoite
 - tehdä tutuksi käytännön sovellusohjeisiin vaikuttavien sääntöjen keskeiset sisällöt
- Koulutukset eivät ole varsinaisia kuvailukoulutuksia
 - esittelyjen kohderyhmänä ovat jo kuvailua osaavat henkilöt
- Esittelyt tukeutuvat soveltamisprofiileihin

Mikä on soveltamisprofiili?

- Apuväline tai työkalu
 - yleensä taulukkomuodossa
- Laatimisessa huomioitu
 - Kuvailutasotaulukko
 - Muut soveltamisprofiilit
 - Kumean sovellusohje
- Apu uuden sovellusohjeen laatimisessa

- Auttaa hahmottamaan
 - Entiteettikohtaista kuvailua (teos, ekspressio, manifestaatio)
 - Mitä elementtejä tulee merkitä kunkin aineistotyypin kohdalla
 - Mikä merkitsemistapa, mitä sanastoa hyödynnetään

Kuvailuun liittyvät tekijät, äänikirjat

	Nyt	Uudistuksen jälkeen
Kuvailusääntö	Alkuperäinen RDA	Uudistunut RDA
Ydinelementit	RDA:n ydinelementit	RDA ei määritä ydinelementtejä
Kansalliset linjaukset	SKL: lisäydinelementit	Kuvailutasot - Suppea taso - Laaja taso SL linjaukset
Tallennusformaatti	MARC 21	Aluksi: MARC 21 Myöhemmin: BIBFRAME?
Sovellusohje	Kumean sovellusohje	Kumean päivitetty sovellusohje
Järjestelmä	Nykyiset järjestelmät	Muutoksia

Uudistunut RDA, joitakin ominaispiirteitä

- Erilaiset kuvailuelementit
 - Attribuuttielementit
 - Suhde-elementit
- Tietueet ovat metatietomerkintöjen joukko
 - Tietojen provenienssin korostus
 - Tietolähde, sanasto,
 - johtopäätöksiä metatietojen kontekstista ja laadusta.
- Eri merkitsemistavat
 - Rakenteistettu, rakenteistamaton
 - Tunniste, IRI

Äänikirjojen kuvailu, ohjeistus

RDA

- ei mainitse erikseen äänikirjoja
- kattaa toki myös äänikirjojen kuvailun

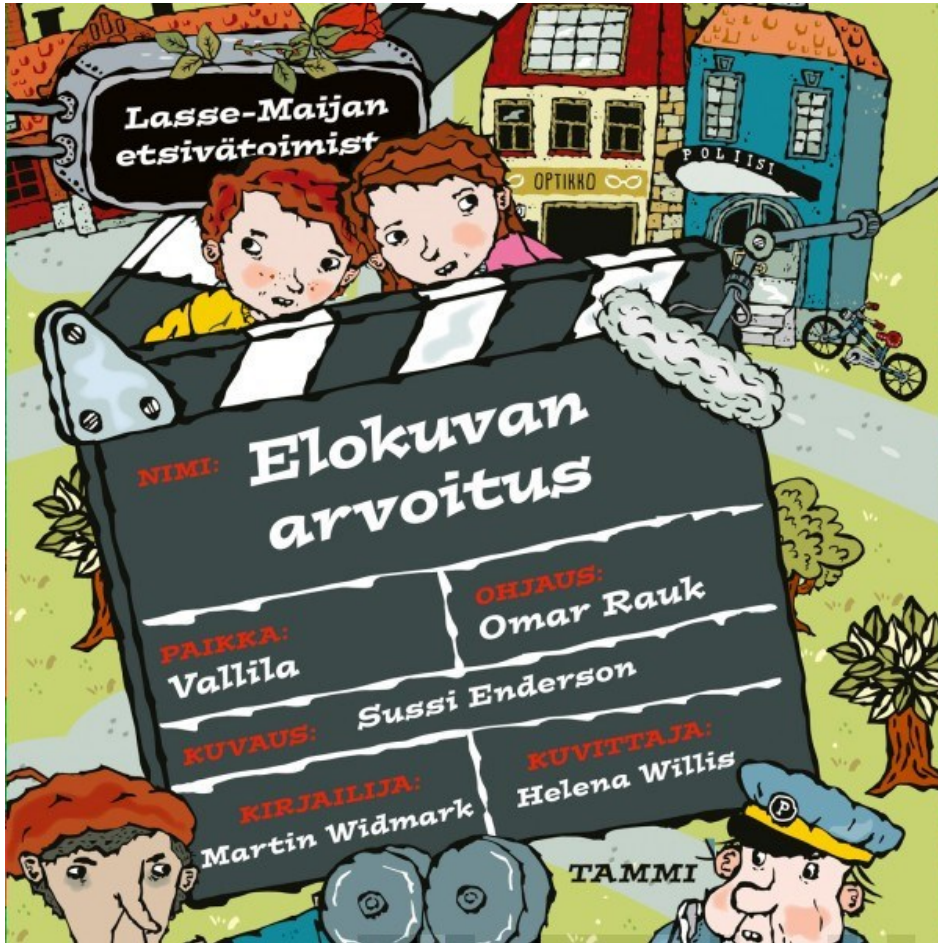
Suomalaiset linjaukset

- Ei erillisiä äänikirjoja koskevia linjauksia

Kumea

- Aineistokohtaiset ohjeet [Äänikirjat](#)
- Linjausehdotuksia? Esim.
 - digitaalisen tiedoston ominaisuus
 - *...ei ole linjattu ydinelementiksi, mutta käytännössä kenttä tarvitaan...*

Ominaispiirteitä äänikirjalle

Äänikirja verkossa

Ekspressio

336 |a puhe |b spw |2 rdacontent

Manifestaatio

337 |a tietokonekäyttöinen |b c |2 rdamedia

338 |a verkkoaineisto |b cr |2 rdacarrier

Äänikirja CD-levyllä

Ekspressio

336 |a puhe |b spw |2 rdacontent

Manifestaatio

337 |a audio |b s |2 rdamedia

338 |a äänilevy |b sd |2 rdacarrier

Kiinteät kentät, poistuvat uuden formaatin myötä?

CD-äänite

Leader: 06 i-puheäänite

007: 01 d-äänilevy
03 f-1,4 metriä/s
06 g-4 $\frac{3}{4}$ tuumaa
10 m-muovi ja metalli

008: 23 #-tyhjä
30 f-kaunokirjallisuus

Verkkojulkaisu

Leader: 06 i-puheäänite

007: 00 s-äänite
01 r-suorakäyttö

007: 00 c-elektroninen
01 r-suorakäyttö

008: 23 o-verkkoaineisto
30 f-kaunokirjallisuus

Sama teos? Eri ekspressiot ja manifestaatiot

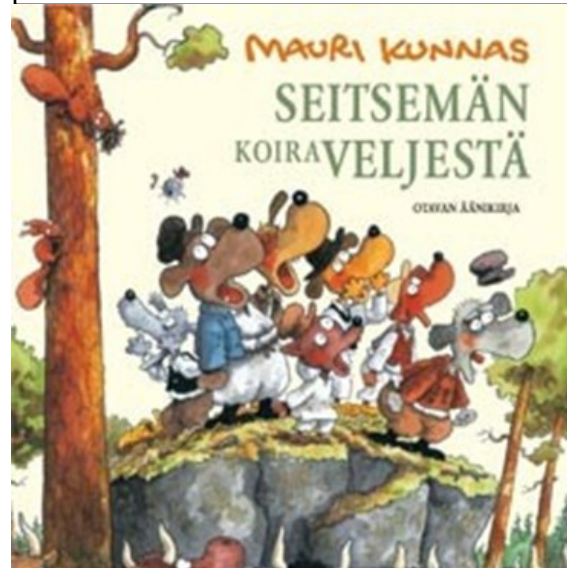

Ekspressio

- stillkuva
- teksti

Manifestaatio

- käytettävissä ilman laitetta
- nide

Ekspressio

- puhe

Manifestaatio

- audio
- äänilevy

Teoksen kuvailu. Kuvat eivät näy äänikirjassa

RDA elementti	Merk. tapa	Kuvailuun	Huomautus	Pakollisuus
Teoksen ensisijainen nimeke	rakenteistamaton	Seitsemän koiraveljestä		S
Teoksen auktorisoitu hakutieto	rakenteistettu	Kunnas, Mauri, 1950- Seitsemän koiraveljestä		S
kirjoittaja (henkilö)	rakenteistettu	Kunnas, Mauri, 1950-		S
taiteilija (henkilö)	rakenteistettu	Kunnas, Mauri, 1950-	Kuvitus keskeinen	S
taiteilija (henkilö) kirjoittaja (henkilö)	rakenteistettu	Kunnas, Tarja, 1957-		S
aihe	rakenteistettu	kansanperinne		S
		kansantavat		
	tunniste	UDK 894.541 -3 (024.7)		S
		YKL 85.2		
teokseen liittyvä teos katso myös suppeammat elementit	rakenteistettu	Kivi, Aleksis, 1834-1872 Seitsemän veljestä	Nykyinen suhdemerkintä: lastenversion perustana (teos)	-

Teosten suhde-elementtejä, esim. puheteos

- Teokseen liittyvä teos, suppeammat elementit, esim.
 - Aiheena oleva teos
 - Innoittaja
 - Laajennusosa teokseen
 - **Täydentävä teos**
- Täydentävä teos, suppeammat elementit, esim.
 - Koreografia
 - Tekstiteos
 - Ääniteos
 - **Puheteos**
 - Teos, joka on puheteos ja joka täydentää teosta.

Voiko hyödyntää esim. tällaisissa tapauksissa?

300 #3 Nide: #a 93 sivua : #b kuvitettu ; #c 30 cm

300 #3 CD-äänilevy: #a 2 CD-äänilevyä (1 h 21 min)

336 #3 Nide: #a stillkuva #b sti #2 rdacontent

336 #3 Nide: #a teksti #b txt #2 rdacontent

336 #3 CD-äänilevy: #a puhe #b spw #2 rdacontent

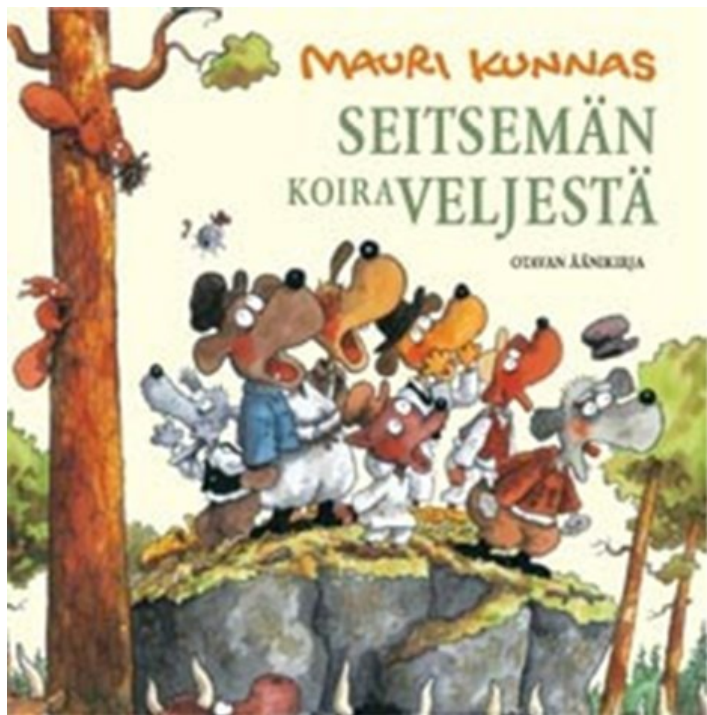
337 #3 Nide: #a käytettävissä ilman laitetta
#b n #2 rdamedia

337 #a CD-äänilevy: #a audio #a s #a rdamedia

338 #a Nide: #a nide #a nc #a rdacarrier

338 #a CD-äänilevy: #a äänilevy #a sd #a rdacarrier

MARC 21 –formaatti, äänilevy

020 ## #a 978-951-1-26792-8

033 00 #a 2003----

041 0# #d fin

100 1# #a Kunnas, Mauri, #d 1950- #e kirjoittaja.

240 10 #a Seitsemän koiraveljestä, #l suomi. #h Puhe

245 10 #a Seitsemän koiraveljestä : #b koiramainen versio Aleksis Kiven romaanista Seitsemän veljestä /

#c Mauri Kunnas, [Tarja Kunnas](#).

300 ## #a 2 CD-äänilevyä (1 h 21 min)

306 ## #a 012100

336 ## #a puhe

337 ## #a audio

338 ## #a äänilevy

344 ## #a digitaalinen #b optinen

511 ## #a Lukija: Antti Pääkkönen.

518 ## #o Äänitys: #d 2003

700 1# #a [Kunnas, Tarja](#), #d 1957- #e kirjoittaja. **Onko kirjoittaja?**

700 12 #i Lastenversion perustana (teos): #a Kivi, Aleksis, #d 1834-1872. #t Seitsemän veljestä.

MARC 21 –formaatti, verkkoaineisto

020 ## #a 978-951-1-34082-9 #q MP3

033 00 #a 2003----

041 0# #d fin

100 1# #a Kunnas, Mauri, #d 1950- #e kirjoittaja.

240 10 #a Seitsemän koiraveljestä, #l suomi. #h Puhe

245 10 #a Seitsemän koiraveljestä : #b koiramainen versio Aleksis Kiven romaanista Seitsemän veljestä /
#c Mauri Kunnas, Tarja Kunnas.

300 ## #a 1 verkkoaineisto (MP3)

306 ## #a 012100

336 ## #a puhe

337 ## #a tietokonekäyttöinen

338 ## #a verkkoaineisto

344 ## #a digitaalinen #b optinen

347 ## #a äänitiedosto #b MP3

511 ## #a Lukija: Antti Pääkkönen.

518 ## #o Äänitys: #d 2003

538 ## #a MP3-tiedostoja toistava laite.

700 1# #a Kunnas, Tarja, #d 1957- #e kirjoittaja. **Onko kirjoittaja?**

Tiedonlähteet, merkintälähteet

020 ## #a 978-951-1-34082-9 #q MP3

033 00 #a 2003----

041 0# #d fin

100 1# #a Kunnas, Mauri, #d 1950- #e kirjoittaja.

#0 (FIN-Asteri-N)000048956

240 10 #a Seitsemän koiraveljestä, #l suomi. #h Puhe

245 10 #a Seitsemän koiraveljestä : #b koiramainen versio Aleksis Kiven romaanista Seitsemän veljestä /

#c Mauri Kunnas, Tarja Kunnas. > **tiedonlähde?**

300 ## #a 1 verkkoaineisto (MP3)

306 ## #a 012100

336 ## #a puhe #b spw #2 **rdaccontent**

337 ## #a tietokonekäyttöinen #b c #2 **rdamedia**

338 ## #a verkkoaineisto #b cr #2 **rdacarrier**

344 ## #a digitaalinen #b optinen #2 **mts/fin**

347 ## #a äänitiedosto #b MP3 #2 **mts/fin**

511 ## #a Lukija: Antti Pääkkönen.

518 ## #o Äänitys: #d 2003

538 ## #a MP3-tiedostoja toistava laite. > **metatietosanasto**

700 1# #a Kunnas, Tarja, #d 1957- #e kirjoittaja.

#0 (FIN-Asteri-N)000048959

RDA entiteetti: ekspressio (puhe)

RDA elementti	Merk. tapa	Kuvailuun	Huomautus	Pakollisuus
Ekspression ensisijainen nimeke	rakenteistamaton	Seitsemän koiraveljestä	usein manifestaation päänimeke	Merkitään, jos tallennusformaatti sallii
Ekspression auktorisoitu hakutieto	rakenteistettu	Kunnas, Mauri, 1950-Seitsemän koiraveljestä, suomi. Puhe		S
sisältötyyppi	rakenteistettu	puhe		S
ekspression kieli	rakenteistettu	suomi		S
esittäjä		Antti Pääkkönen.		
kesto	rakenteistettu	81 min 00 s (1 h 21 min?)	SL: kesto merkitään muodossa XX min YY s.	
tallennusajankohta	rakenteistettu	2003		

RDA entiteetti: manifestaatio

RDA elementti	Merk. tapa	kuvailuun	Pakollisuus
manifestaation tunniste	tunniste	ISBN 978-951-1-26792-8	S
päänimeke	rakenteistamaton	Seitsemän koiraveljestä	S
muu nimeketieto	rakenteistamaton	Koiramainen versio Aleksis Kiven romaanista Seitsemän veljestä	L
päänimekkeeseen liittyvä vastuullisuusmerkintö	rakenteistamaton	Mauri Kunnas Tarja Kunnas?	S
mediatyyppi	rakenteistettu	audio	S
tallennetyyppi	rakenteistettu	äänilevy	S
manifestaatioon sisältyvä teos	rakenteistettu?	Kunnas, Mauri, 1950- Seitsemän koiraveljestä	Merkitään koosteissa ja vastaavissa aggregaateissa tapauskohtaisesti
manifestaatioon sisältyvä ekspressio	rakenteistettu?	Kunnas, Mauri, 1950- Seitsemän koiraveljestä, suomi. Puhe	

RDA entiteetti: manifestaatio (2)

RDA elementti	Merk. tapa	Kuvailuun	Pakollisuus
kustannuspaikka	rakenteistamaton	Helsinki	S
kustantajan nimi	rakenteistamaton	Kustannusosakeyhtiö Otava	S
julkaisuaika	rakenteistamaton	2012	S
copyright-vuosi	rakenteistamaton	©2002	S
manifestaation laajuus	rakenteistettu	2 CD-äänilevyä (1 h 21 min)	S
äänen ominaisuudet	rakenteistettu	digitaalinen optinen	
digitaalisen tiedoston ominaisuus			
Erillisiä elementtejä: - Tiedostotyyppi - Tiedostokoko - Koodausmuoto			
kustantaja (yhteisö)	rakenteistettu	Otava, kustannusosakeyhtiö	

Kiitos!